

NEMATERIALIOJO TURTO APSKAITOS TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vartojamos sąvokos ir sutrumpinimai:

CAI	centralizuotos apskaitos įstaiga biudžetinė įstaiga „Skaitlis“, kuri centralizuotai tvarko Vilniaus miesto savivaldybės kontroliuojamų viešojo sektoriaus subjektų finansinę apskaitą
Subjektas	Vilniaus miesto savivaldybės kontroliuojamas viešojo sektoriaus subjektas, kurio finansinę apskaitą centralizuotai tvarko CAI
VSS	viešojo sektoriaus subjektas kaip apibrėžta LR viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme
VSAFAS	Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai
LR	Lietuvos Respublika
Kitos vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos LR finansinės apskaitos įstatyme, LR viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme ir kituose VSAFAS	

2. Nematerialiojo turto apskaitos tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) taikomas pajamuojuojant, registruojant apskaitoje, įvertinant, perduodant naudoti, inventorizuojant, nurašant iš apskaitos nematerialųjį turtą ir su juo susijusias operacijas CAI ir Subjektų tvarkomoje apskaitoje. Tvarkos aprašu privalo vadovautis visi CAI ir Subjektų darbuotojai, kurių funkcijos susijusios su nematerialiojo turto įsigijimu, vertės nustatymu, inventorizacija ir apskaita.

3. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis 13-uoju VSAFAS „Nematerialusis turtas“.

II SKYRIUS PIRMINIS NEMATERIALIOJO TURTO PRIPAŽINIMAS

4. Nematerialusis turtas pripažįstamas ir registruojamas apskaitoje, jei jis atitinka nematerialiojo turto apibrėžimą ir visus nematerialiojo turto pripažinimo kriterijus, pateiktus 13-ajame VSAFAS.

III SKYRIUS NEMATERIALIOJO TURTO GRUPAVIMAS

5. Įstaigos nematerialusis turtas grupuojamas į 13-ajame VSAFAS nustatytas grupes:

5.1. plėtos darbai;

5.2. programinė įranga ir jos licencijos (apskaitos, dokumentų valdymo sistemos, duomenų bazės, operacinės sistemos ir pan.);

5.3. patentai, autorių ir kitos teisės – teisės naudotis patentais, riboto naudingo tarnavimo laiko autorių ir kitos teisės (licencijos teikti paslaugas, prekių ženklai, išradimų patentai ir pan.);

5.4. nematerialiosios vertybės – išlikę unikalūs istorinių, kultūrinių, etnologinių ir kitais požiūriais vertingų, bendruomenėms reikšmingų nematerialaus kultūros paveldo elementų tekstiniai, vaizdo arba garso įrašai, literatūros, mokslo ar meno kūriniai ir jų įrašai ir neriboto tarnavimo laiko autorių teisės, kurios tenkina nematerialiojo turto pripažinimo kriterijus (autorinių teisių į knygą, kompiuterinę programą, kitus kūrinius įsigijimo išlaidos);

5.5. įvairus kitas nematerialusis turtas, atitinkantis 13-ajame VSAFAS „Nematerialusis turtas“ nurodytus nematerialiojo turto pripažinimo kriterijus (pavyzdžiui, žemėlapių originalai, geodezinių tinklų planai, teritorijų planavimo detalieji ir specialieji dokumentai ir pan.);

5.6. nebaigti projektai (kompiuterinės sistemos diegimas, prekių ženklo kūrimas, kito nematerialiojo turto kūrimas ir pan.);

5.7. išankstiniai apmokėjimai už nematerialųjį turtą;

5.8. prestižas.

IV SKYRIUS NEMATERIALIOJO TURTO REGISTRŲ DUOMENYS

6. Pirminio pripažinimo metu (įsigijus, nemokamai gavus ir pan.), kai turtas atitinka nematerialiojo turto pripažinimo kriterijus, finansinėje apskaitoje registruojama įsigijimo ar pasigaminimo savikaina (toliau – **įsigijimo savikaina**).

7. Duomenys apie nematerialųjį turtą įrašomi į nematerialiojo turto kortelę, suteikiant nematerialiojo turto vienetui inventoriaus numerį.

8. Nematerialiojo turto duomenų kortelėje kaupiami šie duomenys: VSS pavadinimas; turto įsigijimo data; inventoriaus numeris; turto pavadinimas; nematerialiojo turto grupė; įsigijimo dokumento numeris; įsigijimo būdas (pirktas, sukurtas, nemokamai gautas, įsigytas pagal finansinės nuomos (lizingo) sutartį ir kt.); įsigijimo savikaina; likvidacinė vertė; nematerialiojo turto perleidimo ar nurašymo pagrindas, data ir priežastys; numatomas naudingo tarnavimo laikas; sukaupta amortizacijos suma; naudojimo veikloje pradžios data; atsakingas asmuo.

9. Galimi disponavimo nematerialiuoju turtu būdai: valdomas, naudojamas ir disponuojamas patikėjimo teise; išnuomotas; atiduotas panaudai; atiduotas pasaugai; naudojamas jungtinėje (partnerystės) veikloje; naudojamas pagal nuomos sutartį.

10. Nematerialiojo turto vienetui suteiktas inventoriaus numeris negali būti keičiamas per visą nematerialiojo turto buvimo laiką. Inventoriaus numerį galima pakeisti tik tais atvejais, kai nustatoma, kad nematerialusis turtas buvo klaidingai sunumeruotas.

11. Nuomojamą (gautą pagal panaudos sutartis) turtą nuomininkas (panaudos gavėjas) traukia į nebalansines nulinės klasės sąskaitas. Esant techninėms galimybėms tokiam turtui priskiriamas nuomotojo (panaudos davėjo) jam priskirtas inventoriaus numeris. Kitu atveju turtui suteikiamas inventoriaus numeris pagal technines galimybes, o informacija apie nuomotojo (panaudos davėjo) priskirtą numerį nurodoma kituose turto kortelės laukuose.

12. Demonstracinės programinės įrangos versijos nematerialiuoju turtu nepripažįstamos ir apskaitoje neregistruojamos.

13. Registruojant apskaitoje nematerialųjį turtą ir visus su juo susijusius ūkinius įvykius ir ūkines operacijas, nurodomi šie apskaitos detalizavimo požymiai: valstybės funkcija; lėšų, iš kurių įsigytas (sukurtas) nematerialusis turtas, šaltinis; valstybės ir savivaldybių biudžetų išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnis. Gali būti nurodyti ir kiti žinomi apskaitos detalizavimo požymiai.

V SKYRIUS NEMATERIALIOJO TURTO ĮSIGIJIMO SAVIKAINA

14. Nematerialiojo turto įsigijimo savikainą sudaro pirkimo kaina, įskaitant importo ir kitus negrąžintinus mokesčius, atėmus prekybos nuolaidas. Visos išlaidos, tiesiogiai priskirtinos prie nematerialiojo turto įsigijimo išlaidų ir susijusios su nematerialiojo turto paruošimu naudoti (testavimo, adaptavimo ir pan. išlaidos), taip pat yra įtraukiamos į jo įsigijimo savikainą, jeigu jos reikšmingos.

15. Į nematerialiojo turto įsigijimo savikainą neįtraukiamos, o nurašomos į sąnaudas tą ataskaitinį laikotarpį, kai jos padarytos:

15.1. išlaidos, padaromos nuo tada, kai turtas tampa tokios būklės, kad galima pradėti jį naudoti, išskyrus esminio turto pagerinimo išlaidas;

15.2. išlaidos, kurios nėra būtinos norint paruošti turtą numatomam naudojimui;

15.3. išlaidos, padarytos turto naudojimo pradžioje, prieš jam pasiekiant planuotą pajėgumą;

15.4. viešųjų pirkimų organizavimo išlaidos;

15.5. palūkanos ir kitos skolinimosi išlaidos, tokios kaip paskolos sutarties administravimo mokestis ir pan.

16. Išlaidos, padarytos kuriant nematerialųjį turtą, kaupiamos nebaigtų nematerialiojo turto kūrimo ir plėtojimo projektų įsigijimo savikainos sąskaitose.

17. Sukūrus nematerialųjį turtą, pagal nebaigtų nematerialiojo turto kūrimo ir plėtojimo projektų perkėlimo į nematerialųjį turtą aktą (1 priedas) užpajamuojamas nematerialusis turtas, perkeliant sumas iš nebaigtų nematerialiojo turto kūrimo ir plėtojimo projektų sąskaitos į atitinkamą nematerialiojo turto įsigijimo savikainos sąskaitą. Nematerialiojo turto perdavimo iš nebaigtų nematerialiojo turto kūrimo ir plėtojimo projektų į nematerialųjį turtą aktą, ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo darbų užbaigimo akto gavimo dienos rengia Subjekto ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) vadovo arba jo įgaliotų asmenų sudaryta komisija, o tvirtina Subjekto ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) vadovas arba jo įgalioti asmenys. Patvirtintas aktas per 5 darbo dienas pateikiamas CAĮ turto apskaitą tvarkančiam skyriui.

18. Turto, kuris įsigijamas išsimokėtinai per ilgesnį nei 12 mėnesių laikotarpį ir sutartyje nurodytos palūkanos reikšmingai skiriasi nuo rinkos palūkanų normos arba palūkanos nėra nurodytos, įsigijimo savikaina apskaičiuojama diskontuojant visą sutartyje nurodytą sumą iki dabartinės vertės, taikant apskaičiuotų palūkanų ar kitą pagrįstą palūkanų normą sutarties sudarymo metu. Mokėtinos sumos dabartinės vertės ir sutartyje nurodytos už turtą mokėtinos sumos skirtumas jo apskaičiavimo metu į nematerialiojo turto įsigijimo savikainą netraukiamas, o pripažįstamas palūkanų sąnaudomis per sutartyje nustatytą išsimokėjimo laikotarpį. Turto įsigijimo savikaina lygi mokėtinos sumos (finansinio įsipareigojimo) amortizuotai savikainai.

VI SKYRIUS

NEMATERIALIOJO TURTO REGISTRAVIMAS

19. Nematerialusis turtas ir visos su juo susijusios operacijos registruojamos nematerialaus turto sąskaitose (11XXXX „Nematerialusis turtas“).

20. Nematerialusis turtas registruojamas ir apskaita tvarkoma pagal turto vienetus.

21. Nematerialusis turtas, įsigytas už užsienio valiutą, apskaitoje registruojamas euras, pagal euro ir užsienio valiutos santykį, galiojantį turto įsigijimo dieną, apskaičiuotą LR finansinės apskaitos įstatymo nustatyta tvarka ir vadovaujantis 21-uju VSAFAS „Sandoriai užsienio valiuta“.

22. VSS gali gauti nematerialųjį turtą neatlygintinai arba įsigyti už simbolinį atlygį, t. y. už reikšmingai mažesnę negu nematerialiojo turto rinkos vertę. Prie neatlygintinai gauto nematerialiojo turto priskiriamas VSS teisės aktų, reglamentuojančių neatlygintiną nematerialiojo turto perleidimą, aukojimą ar dovanojimą, nustatyta tvarka perduotas ir paaukotas ar padovanotas nematerialusis turtas. Nemokamai (neatlygintinai) gautas nematerialusis turtas registruojamas Subjekto ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) apskaitoje pagal turto perdavimo ir priėmimo aktą.

23. Nematerialusis turtas, gautas iš kito VSS, apskaitoje registruojamas tokia pačia įsigijimo savikaina, kokia jis buvo užregistruotas perduodančio VSS apskaitoje (perduodantis VSS nematerialiojo turto perdavimo–priėmimo akte turi nurodyti tokią nematerialiojo turto įsigijimo savikainą, kokia jis buvo užregistruotas jo apskaitoje, finansavimo šaltinį, iš kurio nematerialusis turtas buvo įsigytas, ir nematerialiojo turto grupę, kurioje nematerialusis turtas buvo užregistruotas). Nematerialųjį turtą perimantis VSS sukaupytą nematerialiojo turto amortizacijos sumą ir sukaupytą nuvertėjimo sumą registruoja nematerialiojo turto perdavimo dieną, taip pat turi nustatyti naudingo tarnavimo laiką vadovaudamasis 13-oju VSAFAS „Nematerialusis turtas“ VIII skyriaus nuostatomis.

Perėmimo momentu su gaunamu nematerialiuoju turtu susijusios finansavimo sumos registruojamos vadovaujantis 20-ojo VSAFAS „Finansavimo sumos“ nuostatomis.

24. Kitais atvejais, negu nurodyta **Tvarkos aprašo 23 punkte**, arba kai nematerialusis turtas gautas neatlygintinai iš ne VSS ar įsigytas už simbolinį atlygį, jo įsigijimo savikaina laikoma tikroji vertė nematerialiojo turto įsigijimo dieną, kuri:

24.1. kai rinkoje prekiaujama tokiu pačiu arba panašiu nematerialiuoju turtu, – nustatoma pagal **Tvarkos aprašo 26 punkto** nuostatas;

24.2. kai tokiu pačiu arba panašiu nematerialiuoju turtu neprekiuojama, – prilyginama vadovaujantis **13-ojo VSAFAS „Nematerialusis turtas“ 11 punktu** nustatytą tiesiogiai su to nematerialiojo turto įsigijimu susijusių ir nematerialiojo turto parengimo naudoti išlaidų sumai;

24.3. kai tokiu pačiu arba panašiu nematerialiuoju turtu neprekiuojama ir napatiriama jokių su to nematerialiojo turto įsigijimu ir paruošimu naudoti išlaidų, – nenustatoma. Šio nematerialiojo turto įsigijimo savikaina lygi nuliui ir toks nematerialusis turtas įtraukiamas į nebalansines sąskaitas (kontrolės tikslais).

25. **13-ojo VSAFAS „Nematerialusis turtas“ 24 punkte** nurodytu atveju faktiškai sumokėtos (mokėtinos) sumos ir tikrosios nematerialiojo turto vertės įsigijimo dieną skirtumas, jei nematerialusis turtas įsigytas už simbolinį atlygį, arba visa tikroji nematerialiojo turto vertė įsigijimo dieną, jei nematerialusis turtas gautas neatlygintinai, apskaitoje registruojami kaip finansavimo sumos pagal 20-ojo VSAFAS „Finansavimo sumos“ nuostatas.

26. Neatlygintinai arba už simbolinį mokėstį gauto nematerialiojo turto tikroji vertė, kai tokiu arba panašiu nematerialiuoju turtu prekiaujama rinkoje, gali būti nustatoma remiantis arba nepriklausomo turto arba verslo vertintojo parengta turto vertinimo ataskaita, kurioje nurodyta šio Subjekto ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) tikroji nematerialiojo turto vertė, arba, jei toks vertinimas neatliktas, paties Subjekto ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) atliktu vertinimu. Kai gauto nematerialiojo turto vertę nustato pats Subjektas ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas), ji turi būti pagrįsta atsakingo asmens parengta pažyma, kurioje tikroji vertė nustatyta lyginant ją su tokio paties ar panašaus nematerialiojo turto vienetų kainomis arba vertėmis, parenkamomis remiantis bent vienu iš šių informacijos šaltinių:

26.1. komerciniais ar kitais pasiūlymais, kurie gauti iš kelių tiekėjų, parduodančių tokį patį ar panašų nematerialųjį turtą, ir kuriais patvirtinama, už kiek rinkoje galima įsigyti tokį patį ar panašų nematerialųjį turtą;

26.2. žiniasklaidoje ar kitose informavimo priemonėse skelbiama tokio paties ar panašaus nematerialiojo turto kaina;

26.3. aukcionų ar kitų viešųjų pardavimų skelbiama tokio paties ar panašaus nematerialiojo turto kaina;

26.4. tiekėjų, parduodančių tokį patį ar panašų nematerialųjį turtą, viešai skelbiama tokio paties ar panašaus nematerialiojo turto kaina;

26.5. skelbiamose nepriklausomų turto arba verslo vertintojų parengtose turto vertinimo ataskaitose, jei jos ne senesnės negu 6 mėnesiai, nurodyta panašaus nematerialiojo turto vertė ir pan.

27. Nematerialusis turtas, įsigytas pagal veiklos sutartis, registruojamas pagal 19-ajame VSAFAS „Nuoma, finansinė nuoma (lizingas) ir kitos turto perdavimo sutartys“ nurodytas nuostatas.

28. Išsinuomotas ir gautas pagal panaudos sutartis nematerialusis turtas registruojamas nebalansinėse sąskaitose nurodant kiekvieno nematerialiojo turto vieneto nuomotoją ar panaudos davėją.

29. Išankstiniai mokėjimai už nematerialųjį turtą registruojami 117 „Išankstiniai mokėjimai už nematerialųjį turtą“ sąskaitoje. Gavus nematerialųjį turtą, išankstinių apmokėjimų suma perkeliama į atitinkamos nematerialiojo turto grupės įsigijimo savikainos registravimo sąskaitą. 13-ojo VSAFAS 1 priede „Nematerialiojo turto balansinės vertės pasikeitimas per ataskaitinį laikotarpį“ ši suma rodoma eilutėje „Pergrupavimai“.

VII SKYRIUS

NEMATERIALIOJO TURTO PRIEŽIŪRA IR ESMINIS PAGERINIMAS

30. Visos išlaidos, susijusios su nematerialiojo turto priežiūra, pavyzdžiui, išlaidos už programinės įrangos diegėjo atliekamus programinės įrangos priežiūros darbus, jeigu jos nepriskiriamos prie nematerialiojo turto įsigijimo savikainos, priskiriamos prie to ataskaitinio laikotarpio, kuriuo jos buvo padarytos, sąnaudų.

31. Esminiu nematerialiojo turto pagerinimu laikomas esminis programinės įrangos patobulinimas, kuris neapima eilinių trūkumų taisymo, vienetinių programinės įrangos funkcinio suderinamumo pagerinimų. Esminiu pagerinimu gali būti laikoma naujo modulio naudojamoje programinėje įrangoje įdiegimas, naujos programinės įrangos versijos sukūrimas ir įdiegimas, jei nauja versija įdiegiama vietoj naudojamos versijos ir pan.

32. Jei atliekami nematerialiojo turto esminio pagerinimo darbai, darbų verte didinama nematerialiojo turto įsigijimo savikaina.

33. Nematerialiojo turto grupių kūrimo ir plėtojimo projektai, kol nematerialusis turtas dar nevisiškai paruoštas naudoti, kaupiami nebaigtų projektų sąskaitose.

34. Jei pasibaigus licencijos galiojimo laikui, įsigyjama nauja licencija, tada registruojamas naujas nematerialiojo turto vienetas.

VIII SKYRIUS

NEMATERIALIOJO TURTO AMORTIZACIJA

35. Nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas gali būti ribotas ir neribotas. Nematerialiojo turto, turinčio neribotą tarnavimo laiką, amortizacija neskaičiuojama. Neriboto naudingo tarnavimo laiko turto pavyzdžiai gali būti plėtros darbai, literatūros, mokslo ir meno kūriniai, kitos nematerialiosios vertybės.

36. Prie kitų nematerialiojo turto grupių priskiriamas nematerialusis turtas gali turėti ribotą ir neribotą naudingo tarnavimo laiką, atsižvelgiant į nematerialiojo turto vieneto ypatybes.

37. Naudojamo pagal nuomos ar panaudos sutartį nematerialiojo turto amortizacija neskaičiuojama ir apskaitoje neregistruojama.

38. Programinės įrangos ir kito nematerialiojo turto, kurio naudojimo pradžią galima tiksliai nustatyti, amortizacija pradedama skaičiuoti nuo kito mėnesio 1 dienos, kai vienetas perduodamas naudoti veikloje. Tuo atveju, kai nematerialiojo turto naudojimo pradžios negalima tiksliai nustatyti, nematerialiojo turto amortizacija pradedama skaičiuoti nuo kito mėnesio 1 dienos užregistravus turtą apskaitoje.

39. Nematerialiojo turto amortizacija nebeskaituojama nuo kito mėnesio 1 dienos, kai:

39.1. nematerialusis turtas nurašomas;

39.2. nematerialusis turtas perleidžiamas ar kitaip perduodamas, nurašant jį iš balansinių sąskaitų;

39.3. nematerialusis turtas nustoja būti naudojamas;

39.4. visa naudojamo nematerialiojo turto vertė (atėmus likvidacinę vertę, jei ji nelygi nuliui) perkeliama į sąnaudų sąskaitas.

40. Nenaudojamo nematerialiojo turto amortizacija neskaičiuojama. Nenaudojamu nematerialiuoju turtu laikomas pripažintas nereikalingu, netinkamu (negalimu) naudoti ir vykdant atitinkamas programas perduotinas valdyti, naudoti ir disponuoti kitiems subjektams.

41. Nustatoma nematerialiojo turto likvidacinė vertė yra 0 eurų, nebent yra aiškių įrodymų, pagrindžiančių kitokią likvidacinę vertę.

42. Subjekto ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) vadovo įsakymu sudaryta komisija ar jo įgalioti asmenys inventorizuoja nematerialųjį turtą, vertina jo būklę ir teikia savo pasiūlymus dėl tolesnio nematerialiojo turto naudojimo.

43. Nematerialiojo turto amortizacija registruojama apskaitoje kiekvieną mėnesį. Registruojant apskaitoje amortizacijos sumą, pajamomis pripažįstama amortizacijai proporcinga finansavimo sumų, gautų tam tikram nematerialiojo turto vienetui įsigyti, dalis, jeigu turtas įsigytas iš finansavimo sumų.

44. Nematerialiojo turto amortizacija negali viršyti nematerialiojo turto įsigijimo savikainos, atėmus likvidacinę vertę.

45. Registruojant apskaitoje nematerialiojo turto amortizacijos sumą, finansavimo sumos pajamomis nepripažįstamos tik tuo atveju, jei nematerialusis turtas įsigytas iš gautų pajamų (už turto nuomą, turto pardavimą, suteiktas paslaugas).

46. Jei nematerialusis turtas nuvertėja, įsigijimo savikainos amortizacijos suma nesikeičia. Nuvertėjimo suma amortizuojama per likusį nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laiką, mažinant amortizacijos sąnaudas. Registruojant nematerialiojo turto, kurio vertė buvo sumažinta, amortizacijos sumą, taip pat registruojama nematerialiojo turto nuvertėjimo amortizacija ir mažinamos pripažintos finansavimo pajamos.

47. Nustatyta nematerialiojo turto metinė amortizacijos norma, naudingo tarnavimo laikas ir likvidacinė vertė gali būti tikslinami gavus papildomos informacijos. Nematerialiojo turto likutinė vertė, pradedant nuo laikotarpio, kurį buvo patikslinta amortizacijos skaičiavimo norma, naudingo tarnavimo laikas ar likvidacinė vertė, turi būti amortizuota per likusį (patikslintą) turto naudingo tarnavimo laiką.

48. Subjekto ir CAĮ apskaitoje taikomas tiesiogiai proporcingas (tiesinis) nematerialiojo turto amortizacijos metodas, kai metinė amortizacijos suma apskaičiuojama kaip nematerialiojo turto įsigijimo kainos ir to turto likvidacinės vertės skirtumo bei naudingo tarnavimo laiko (metais) santykis:

$$N = V1 - V2/T, \text{ kur}$$

N – metinė amortizacijos suma;

V1 – nematerialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikaina;

V2 – nematerialiojo turto likvidacinė vertė;

T – naudingo tarnavimo laikas metais.

49. Nematerialiojo turto grupių naudingo tarnavimo laikas patvirtintas Subjekto ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) vadovo įsakymu.

IX SKYRIUS

NEMATERIALIOJO TURTO NUVERTĖJIMO ĮVERTINIMAS IR APSKAITA

50. Kiekvienų ataskaitinių metų pabaigoje atliekant metinę inventORIZaciją arba esant poreikiui Subjekto ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) vadovo ar jo įgaliotų asmenų įsakymu sudaryta komisija nustato, ar yra požymių, kad nematerialusis turtas gali būti nuvertėjęs. Jei nematerialusis turtas atitinka bent vieną iš vidinių ar išorinių 22-ajame VSAFAS „Turto nuvertėjimas“ nurodytų turto nuvertėjimo požymių, komisija turi įvertinti nematerialiojo turto atsiperkamąją vertę. Nematerialiojo turto atsiperkamoji vertė – nematerialiojo turto grynoji realizavimo vertė arba jo naudojimo vertė (ta, kuri yra didesnė).

51. Turto naudojimo vertės galima neskaiciuoti ir kaip turto atsiperkamoji vertė gali būti panaudota jo grynoji realizavimo vertė, jei nustatyta turto grynoji realizavimo vertė mažesnė už to turto balansinę vertę ir jei nėra priežasties manyti, kad turto naudojimo vertė reikšmingai viršija grynąją realizavimo vertę. Jei turima įrodymų, kad turto grynoji realizavimo vertė yra didesnė nei turto balansinė vertė prieš nuvertėjimo įvertinimą, turto naudojimo vertės nustatyti nebūtina. Jei nėra patikimos informacijos grynajai realizavimo vertei nustatyti, turto atsiperkamoji vertė nustatoma pagal jo naudojimo vertę.

52. Turto grynoji realizavimo vertė apskaičiuojama atsižvelgiant į:

52.1. sandoryje tarp nesusijusių šalių nurodytą pardavimo kainą (atitinkamai pakoreguota atimant iš jos tiesiogines turto perleidimo išlaidas);

52.2. rinkos kainą, jei pardavimo sutartis nesudaroma, tačiau analogišku turtu prekiaujama aktyviojoje rinkoje. Turto rinkos kaina yra pirkėjų rinkoje siūloma kaina;

52.3. jei pardavimo sutartis nesudaroma ir jei esant turto aktyviajai rinkai pirkėjai kainos nesiūlo, kelių paskutinių analogiškų sandorių rinkoje kainų vidurkį, jeigu per laikotarpį nuo sandorio

dienos iki turto atsiperkamosios vertės nustatymo dienos reikšmingai nepasikeitė ekonominės sąlygos;

52.4. jei pardavimo sutartis nesudaroma ir aktyviosios turto, kurio nuvertėjimas vertinamas, rinkos nėra, – pagal galimą gauti objektyvią informaciją apie tai, kokią sumą Subjektas ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) būtų galėjęs gauti paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną iš turto perleidimo, jei sandoris būtų sudarytas tarp išmanančių ir ketinančių sudaryti sandorį nesusijusių šalių, atėmus galimas perleidimo išlaidas. Nustatydama šią sumą, Subjektas ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) atsižvelgia į tame pačiame veiklos sektoriuje pastaruoju metu dėl panašaus turto įvykusių sandorių rezultatus.

53. Turto grynoji realizavimo vertė neturi būti nustatoma pagal priverstinio pardavimo atveju sutartą kainą – nebent VSS būtų priverstas parduoti turtą nedelsdamas.

54. Nustatant turto grynąją realizavimo vertę iš įvertintos pardavimo kainos atimamos galimos tokio perleidimo išlaidos, išskyrus tas, kurios jau buvo pripažintos išipareigojimais. Galimų turto perleidimo išlaidų pavyzdžiai gali būti juridinės išlaidos, turto pardavimo aukciono organizavimo, dokumentų išdavimo ir panašios sandorių išlaidos, turto išvežimo ir kitos tiesioginės su pardavimu susijusios išlaidos. Išlaidos, susijusios su darbo santykių nutraukimu, Subjekto ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) veiklos susiaurinimu ar reorganizavimu ir susidaranti perleidžiant turtą, nepriskiriamos prie turto perleidimo išlaidų.

55. Nematerialiojo turto, kurio grynoji realizavimo vertė viršija likutinę vertę, nuvertėjimas neregistruojamas.

56. Nematerialiojo turto likutinės vertės ir atsiperkamosios vertės skirtumas yra nematerialiojo turto nuvertėjimo suma.

57. Turto nuvertėjimas nėra tolygus turto nurašymui iš apskaitos. Turto vieneto įsigijimo savikaina apskaitoje lieka tokia pati kaip iki nuvertėjimo nustatymo, o nuvertėjimas registruojamas atskiroje sąskaitoje.

58. Jeigu atsitikus kokiems nors įvykiams dėl tam tikrų aplinkybių Subjektas ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) visiškai negali naudoti nematerialiojo turto savo veikloje ir negali jo realizuoti, tokio nematerialiojo turto likutinė vertė turi būti lygi nuliui, t. y. turi būti apskaičiuotas ir užregistruotas 100 proc. nuvertėjimas, lygus nematerialiojo turto likutinei vertei. Nuvertėjimas turi būti apskaičiuotas ir užregistruotas tą ataskaitinį laikotarpį, kurio metu nematerialusis turtas pripažintas netinkamu naudoti veikloje.

59. Turtui sugedus turi būti vertinama, ar gedimas yra paprastas ir reikia paprastojo einamojo remonto, ar gedimas yra didesnis nei atsiradęs dėl įprastinio turto nusidėvėjimo. Jei gedimas paprastas, turto nuvertėjimas nėra vertinamas, o turto remonto išlaidos yra pripažįstamos sąnaudomis. Jei turto gedimas reikalauja esminio pagerinimo, kurį numatoma atlikti artimiausioje ateityje, t. y. per ne ilgesnį nei dvylika mėnesių laikotarpį, tokio turto nuvertėjimas nėra vertinamas.

60. Duomenys apie nematerialųjį turtą, kurio atsiperkamoji vertė mažesnė nei likutinė vertė, įtraukiami į nuostolio dėl nematerialiojo turto nuvertėjimo pažymą (2 priedas). Pažymą rengia Subjekto ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) vadovo arba jo įgaliotų asmenų sudaryta komisija, o tvirtina Subjekto ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) vadovas arba jo įgalioti asmenys.

61. Patvirtinta nuostolio dėl nematerialiojo turto nuvertėjimo pažyma per 5 darbo dienas turi būti pateikta CAĮ turto apskaitą tvarkančiam skyriui.

62. Atsižvelgiant į pateiktą nuostolio dėl nematerialiojo turto nuvertėjimo pažymą, kai turto likutinė vertė viršija jo atsiperkamąją vertę daugiau nei 25 proc., apskaitoje registruojamas nematerialiojo turto nuvertėjimas ir pripažįstama ta pati finansavimo pajamų suma, jei nematerialusis turtas buvo įsigytas iš finansavimo sumų.

63. Jei nematerialiojo turto nuvertėjimas buvo užregistruotas ankstesniais laikotarpiais, apskaitoje registruojamas tik nuvertėjimo skirtumas.

64. Nematerialiojo turto apžiūros metu nustatoma, ar nėra požymių, kad anksčiau pripažintas nuostolis dėl nematerialiojo turto nuvertėjimo nebeegzistuoja ar sumažėjo. Jei tokių požymių yra, Subjekto ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) vadovo ar jo įgaliotų asmenų sudaryta komisija turi perskaičiuoti nematerialiojo turto vieneto atsiperkamąją vertę.

65. Nematerialiojo turto likutinė vertė gali būti didinama iki nematerialiojo turto atsiperkamosios vertės. Naujai apskaičiuota nematerialiojo turto vertė negali būti didesnė nei likutinė vertė, kuri būtų buvusi nustatyta, jei ankstesniais laikotarpiais nebūtų buvusios pripažintos nuvertėjimo sąnaudos.

66. Remiantis nuostolio dėl nematerialiojo turto nuvertėjimo panaikinimo pažyma (3 priedas), apskaitoje registruojamas nematerialiojo turto nuvertėjimo panaikinimas ir mažinamos pripažintos finansavimo pajamos. Pažymą rengia Subjekto ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) vadovo arba jo įgaliotų asmenų sudaryta komisija, o tvirtina Subjekto ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) vadovas arba jo įgalioti asmenys. Patvirtinta pažyma per 5 darbo dienas turi būti pateikta CAĮ turto apskaitą tvarkančiam skyriui, kuris apskaitoje registruoja reikiamas operacijas.

67. Nematerialusis turtas inventorizuojamas teisės aktų nustatyta tvarka.

68. Inventorizacijos rezultatai finansinėje apskaitoje registruojami:

68.1. nustačius nematerialiojo turto trūkumą, jeigu nustatytas kaltas asmuo ir numatoma trūkumų sumas išieškoti, nematerialiojo turto trūkumas priskiriamas prie išieškotinų sumų. Nustačius trūkumą apskaitoje registruojama nurašomo nematerialiojo turto vertė ir registruojamos išieškotinos sumos;

68.2. nustačius nematerialiojo turto perteklių rastas neužregistruotas nematerialusis turtas užregistruojamas 13-ajame VSAFAS nustatyta tvarka.

X SKYRIUS NEMATERIALIOJO TURTO PERLEIDIMAS

69. Nematerialiojo turto perleidimu laikoma nematerialiojo turto išnuomojimas, nematerialiojo turto perdavimas panaudai, nematerialiojo turto neatlygintinas perdavimas, nematerialiojo turto pardavimas.

70. Visos su nematerialiojo turto perleidimu susijusios operacijos turi būti registruojamos apskaitoje po to, kai buvo apskaičiuota ir apskaitoje užregistruota einamojo mėnesio nematerialiojo turto amortizacija (jeigu ji skaičiuojama).

71. Jei nematerialusis turtas išnuomojamas arba perduodamas panaudai, už turto valdymą ir administravimą atsakingi asmenys rengia nuomos ar perdavimo panaudai sutartis, kurias per 5 darbo dienas nuo pasirašymo privalo pateikti CAĮ turto apskaitą tvarkančiam skyriui. Turto kortelėje pakeičiamas turto naudojimo požymis į „Išnuomota“ arba „Perduota panaudai“. Tokiam turtui nusidėvėjimo skaičiavimas nestabdomas.

72. Priėmus sprendimą perduoti nematerialųjį turtą neatlygintinai kitam subjektui, pagal priimtą sprendimą stabdomas turto nusidėvėjimo skaičiavimas. Nusidėvėjimo skaičiavimas neskaičiuojamas nuo kito mėnesio 1 dienos.

73. Perduodant kitam VSS nematerialųjį turtą, rengiamas turto, perduodamo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise, perdavimo ir priėmimo aktas, kuriame nurodoma:

73.1. nematerialiojo turto įsigijimo savikaina;

73.2. nematerialiojo turto įsigijimo data;

73.3. sukaupta amortizacijos suma;

73.4. nematerialiojo turto nuvertėjimo suma;

73.5. nematerialiojo turto likutinė vertė;

73.6. finansavimo šaltinis (-iai), iš kurio (-ių) lėšų nematerialusis turtas buvo įsigytas;

73.7. kita informacija.

74. Perdavimo ir priėmimo aktą rengia už turto priėmimą atsakingi asignavimų valdytojai. Pasirašytas aktas per 5 darbo dienas pateikiamas CAĮ turto apskaitą tvarkančiam skyriui.

75. Gavus reikiamus dokumentus perduodamas turtas nurašomas iš apskaitos. Jei nematerialusis turtas perduodamas kitam VSS, finansavimo pajamos nepripažįstamos, o mažinamos gautos finansavimo sumos. Jei nematerialusis turtas perduodamas ne VSS, pripažįstamos finansavimo pajamos.

76. Priėmus sprendimą nematerialųjį turtą parduoti, jis pergrupuojamas iš nematerialiojo turto į turto, skirtą parduoti, sąskaitas. Turtą pardavus, remiantis pasirašyta nematerialiojo turto pardavimo–pirkimo sutartimi apskaitoje registruojamos kitos veiklos pelnas arba nuostolis iš nematerialiojo turto perleidimo. Taip pat pripažįstamos finansavimo pajamos verte, lygia parduoto nematerialiojo turto likutinei vertei, jei nematerialusis turtas buvo įsigytas iš finansavimo sumų.

77. Nematerialiojo turto pardavimo–pirkimo sutartį rengia už turto pardavimą atsakingi asignavimų valdytojai. Pasirašyta sutartis per 5 darbo dienas pateikiamas CAĮ turto apskaitą tvarkančiam skyriui.

XI SKYRIUS

NEMATERIALIOJO TURTO NAUDOJIMO VEIKLOJE NUTRAUKIMAS, PERGRUPAVIMAS IR NURAŠYMAS

78. Atsakingas asmuo dėl nematerialiojo turto netinkamumo (negalimo naudoti) informuoja Subjekto ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) vadovo arba jo įgaliotų asmenų įsakymu sudarytą komisiją dėl nematerialiojo turto vieneto naudojimo tolesnėje veikloje. Komisija, apžiūrėjusi ir patikrinusi nematerialųjį turtą, parengia nematerialiojo turto naudojimo veikloje nutraukimo aktą (4 priedas) ir teikia siūlymus dėl tolesnio nematerialiojo turto naudojimo. Pažymą rengia Subjekto ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) vadovo arba jo įgaliotų asmenų sudaryta komisija, o tvirtina Subjekto ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) vadovas arba jo įgalioti asmenys.

79. Pasirašytas nematerialiojo turto naudojimo veikloje nutraukimo aktas per 5 darbo dienas pateikiamas CAĮ turto apskaitą tvarkančiam skyriui. Atsižvelgiant į nematerialiojo turto naudojimo veikloje nutraukimo aktą, nematerialiojo turto amortizacija nebeskaičiuojama nuo kito mėnesio 1 dienos.

80. Nematerialusis turtas teisės aktų nustatyta tvarka gali būti nurašomas.

81. Nematerialusis turtas nurašomas, jei jis pripažintas netinkamu (negalimu) naudoti ir nebeatitinka nematerialiojo turto požymių dėl vienos iš šių priežasčių:

81.1. visiško amortizavimo ir netinkamumo naudoti;

81.2. stichinės nelaimės;

81.3. gaisro;

81.4. trečiųjų asmenų veikos;

81.5. moralinio nusidėvėjimo;

81.6. sugedimo, kai taisyti netikslinga;

81.7. netikslinga ar neįmanoma nematerialiojo turto parduoti viešuose prekių aukcionuose;

81.8. dėl kitų priežasčių.

82. Visiškai amortizuotas nematerialusis turtas negali būti nurašytas, jei jis dar tinkamas naudoti veikloje.

83. Subjekto ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) vadovo ar jo įgaliotų asmenų įsakymu sudaryta komisija pildo pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti nematerialiojo turto nurašymo ir likvidavimo aktą (5 priedas).

84. Patvirtinti pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti nematerialiojo turto nurašymo ir likvidavimo aktai per 5 darbo dienas pateikiami CAĮ turto apskaitą tvarkančiam skyriui.

85. Sprendimus dėl pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti nematerialiojo turto nurašymo priima teisės aktuose nustatytos institucijos.

86. Gavus patvirtintą pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti nematerialiojo turto nurašymo ir likvidavimo aktą, apskaitoje registruojamas nematerialiojo turto nurašymas. Jei nurašomas veikloje naudojamas nematerialusis turtas, prieš nurašant apskaičiuojama ir užregistruojama einamojo mėnesio šio turto amortizacijos suma.

87. Nurašant nematerialųjį turtą, gali būti registruojamos šios operacijos:

87.1. jei nematerialusis turtas sugadintas, prarastas dėl atsakingo ar kito asmens kaltės ir yra galimybė nematerialiojo turto praradimo žalą išieškoti iš šio asmens, registruojamas nematerialiojo

turto nurašymas ir išieškotina suma. Nebalansinėse sąskaitose kaupiama informacija apie prarastą nematerialųjį turtą tol, kol pagal LR civilinį kodeksą sueina ieškinio senaties terminas;

87.2. jei nematerialusis turtas nurašomas pripažįstant sąnaudas, registruojamas nematerialiojo turto nurašymas ir pripažįstamos finansavimo pajamos (jeigu nebuvo pripažintos išieškotinos gautinos sumos nuvertėjimas, nurašant pripažįstamos sąnaudos), jei nematerialusis turtas buvo įsigytas iš finansavimo sumų.

XII SKYRIUS

PAGRINDINĖS NEMATERIALIOJO TURTO APSKAITOS OPERACIJOS

- 88. Nematerialiojo turto įsigijimas:
 - D 11XXXX1 Nematerialiojo turto įsigijimo savikaina
 - K 42XXXX1 Finansavimo sumos (gautos) (jei apmokėta už įsigyjamą turtą)
 - K 691XXXX Mokėtinų sumų tiekėjams (jei neapmokėta už įsigyjamą turtą).
- 89. Nemokamai iš kito subjekto gautas nematerialusis turtas:
 - D 11XXXX1 Nematerialiojo turto įsigijimo savikaina
 - K 11XXXX3 Nematerialiojo turto nuvertėjimas
 - K 11XXXX4 Nematerialiojo turto sukaupta
 - K 42XXXX1 Finansavimo sumos (gautos).
- 90. Einamojo mėnesio nematerialiojo turto amortizacija:
 - D 8703XXX Ilgalaikio turto nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudos
 - K 11XXXX4 Nematerialiojo turto sukaupta amortizacija
 - D 42XXXX2 Finansavimo sumos (panaudotos)
 - K 70XXXXX Finansavimo pajamos.
- 91. Nematerialiojo turto nuvertėjimas:
 - D 8709XXX Nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos
 - K 11XXXX3 Nematerialiojo turto nuvertėjimas
 - D 42XXXX2 Finansavimo sumos (panaudotos)
 - K 70XXXXX Finansavimo pajamos.
- 92. Nematerialiojo turto nuvertėjimo atkūrimas:
 - D 11XXXX3 Nematerialiojo turto nuvertėjimas
 - K 8709XXX Nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos
 - D 70XXXXX Finansavimo pajamos
 - K 42XXXX2 Finansavimo sumos (panaudotos).
- 93. Nematerialiojo turto nurašymas:
 - K 11XXXX1 Nematerialiojo turto įsigijimo savikaina
 - D 11XXXX4 Nematerialiojo turto sukaupta amortizacija
 - D 11XXXX3 Nematerialiojo turto nuvertėjimas
 - D 8709XXX Nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos
 - D 42XXXX2 Finansavimo sumos (panaudotos)
 - K 70XXXXX Finansavimo pajamos.
- 94. Nematerialiojo turto perdavimas:
 - 94.1. kai turtas perduodamas VSS:
 - K 11XXXX1 Nematerialiojo turto įsigijimo savikaina
 - D 11XXXX4 Nematerialiojo turto sukaupta amortizacija
 - D 11XXXX3 Nematerialiojo turto nuvertėjimas
 - D 42XXXX3 Finansavimo sumos (perduotos);
 - 94.2. kai turtas perduodamas ne VSS:
 - K 11XXXX1 Nematerialiojo turto įsigijimo savikaina
 - D 11XXXX4 Nematerialiojo turto sukaupta amortizacija
 - D 11XXXX3 Nematerialiojo turto nuvertėjimas
 - D 8330003 Ne viešojo sektoriaus subjektų finansavimo sąnaudos

- D 42XXXX2 Finansavimo sumos (panaudotos)
K 70XXXXX Finansavimo pajamos.
95. Nematerialusis turtas perduodamas už akcijas, apskaitoje perduodamas turtas nurašomas ir registruojamas gautas finansinis turtas perduoto turto likutine verte:
D 11XXXX4 Nematerialiojo turto sukaupta amortizacija
D 11XXXX3 Nematerialiojo turto nuvertėjimas
K 11XXXX1 Nematerialiojo turto įsigijimo savikaina
D 16XXXXX Ilgalaikis finansinis turtas
K 767XXXX / D 896XXXX Kitos finansinės ir investicinės veiklos pajamos /
Finansinės ir investicinės veiklos kitos sąnaudos.
96. Nematerialiojo turto grupių kūrimo ir plėtojimo projektai, kol nematerialusis turtas dar nevisiškai paruoštas naudoti, kaupiami nebaigtų projektų sąskaitose:
D 116XXXX Nebaigti projektai
K 11KXXXX / 42XXXX1 Nematerialiojo turto tarpinės sąskaitos (jei nebaigti projektai pajamuojami per mokėtinų sumų sąskaitas) / Finansavimo sumos (gautos) (jei nebaigta statyba gaunama neatlygintinai).
97. Užbaigus darbus nebaigti projektai perkeliama į nematerialųjį turtą:
D 11XXXX1 Nematerialiojo turto įsigijimo savikaina
K 116XXXX Nebaigti projektai.

XIII SKYRIUS

NEBALANSINĖ NEMATERIALIOJO TURTO APSKAITA

98. Nebalansinėse sąskaitose registruojama:
- 98.1. iš trečiųjų šalių priimtas saugoti nematerialusis turtas;
- 98.2. prarastas nematerialusis turtas. Informacija apie prarastą nematerialųjį turtą turi būti tol, kol nesueina ieškinio senaties terminas pagal LR civilinį kodeksą;
- 98.3. konfiskuotas arba nemokamai gautas nematerialusis turtas. Konfiskuotas arba nemokamai gautas nematerialusis turtas iš nebalansinių sąskaitų nurašomos teisės aktų nustatyta tvarka;
- 98.4. panaudai gautas nematerialusis turtas;
- 98.5. panaudai perduotas pagal panaudą gautas nematerialusis turtas.
99. Nematerialusis turtas iš nebalansinių sąskaitų nurašomas:
- 99.1. prarastas nematerialusis turtas – pasibaigus ieškinio senaties terminui pagal Civilinį kodeksą;
- 99.2. konfiskuotas arba kitas nemokamai gautas nematerialusis turtas – pagal pripažinimo netinkamu aktą.

XIV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

100. Nematerialiojo turto apskaitos tvarkos aprašo priedai:
- 100.1. nebaigtų nematerialiojo turto kūrimo ir plėtojimo projektų perkėlimo į nematerialųjį turtą aktas (1 priedas);
- 100.2. nuostolio dėl nematerialiojo turto nuvertėjimo pažyma (2 priedas);
- 100.3. nuostolio dėl nematerialiojo turto nuvertėjimo panaikinimo pažyma (3 priedas);
- 100.4. nematerialiojo turto naudojimo veikloje nutraukimo aktas (4 priedas);
- 100.5. pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti nematerialiojo turto nurašymo ir likvidavimo aktas (5 priedas).
101. Už ilgalaikio turto būsenos pasikeitimo dokumentacijos sutvarkymą ir pateikimą CAĮ turto apskaitą tvarkančiam skyriui atsakinga Subjekto ar CAĮ (jei apskaitomas CAĮ turtas) vadovo ar

jo įgaliotų asmenų sudaryta komisija, už turto priėmimą ir (ar) perdavimą atsakingi asignavimų valdytojai.

102. Šiame Tvarkos apraše neaptarti, praktikoje iškylantys apskaitos klausimai sprendžiami vadovaujantis Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais, LR finansų ministerijos Konsultacinio centro duomenų bazėje pateiktais atsakymais, kitais teisės aktais, reglamentuojančiais apskaitą.
